

Un cop de mà

El desvetllamots

Rebequeria

Si sou pares, potser algun cop el vostre fill no us haurà fet cas, s'haurà estirat a terra tot rabiós, haurà plorat i cridat... Us és familiar? Doncs el vostre fill haurà fet una bona *rebequeria*. Volem recuperar aquest mot, sovint substituït per la paraula incorrecta en català *rabieta*, que és un calc del castellà.

Etimologies

Xandall

El mot *xandall* prové del francès *chandail*, que és una reducció de *marchand d'ail*, 'venedor d'alls'. Aquest tipus de venedors venien alls o llegums, i duïen un uniforme —jersei i pantalons llargs— similar a la roba d'esport: ampla, còmoda i ajustada de punys i turmells.

Que diu que què?

Dron

L'aeronau no tripulada i reutilitzable, capaç de funcionar amb un grau més o menys elevat d'autonomia, i que obeeix les indicacions d'un pilot o bé la programació introduïda s'anomena *dron*. En català també pot fer-se servir *vehicle aeri no tripulat* o *UAV*. Tots tres termes són masculins.

Com ho dius?

Vocal de recolzament

A vegades, quan parlem, per facilitar la pronunciació d'algunes combinacions de verbs i pronoms febles fem servir una vocal de recolzament.

Per exemple: *ens e les porta* per *ens les porta*, *no us e la donaré* per *no us la donaré*, *porta'ns e la* per *porta'ns-la*, *ens e surt* per *ens surt*.

L'ús d'aquesta vocal només és admissible en registres informals, tant orals com escrits, sobretot si reproduïxen la parla col·loquial, però en registres formals, tant orals com escrits, cal fer servir sempre la forma normativa.

Núm. 67

Gener
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Un cop de mà

L'apunt al punt!

Mentre / Mentrestant / Mentre que

Mentre és una conjunció temporal i sempre enllaça dues oracions:

*Taparé els sòcols **mentre** tu prepares la pintura.*

Mentrestant és un adverbi i, per tant, no enllaça cap element sinó que funciona sol i expressa el temps durant el qual s'esdevé una cosa:

*El casal s'acaba el dia 20; **mentrestant**, els nens s'estaran amb els avis.*

Sovint es fa servir la conjunció mentre amb el valor de mentrestant, ús que és incorrecte i s'ha d'evitar:

× *Vés a comprar les crispetes; jo, **mentre**, compraré les entrades.*

✓ *Vés a comprar les crispetes; jo, **mentrestant**, compraré les entrades.*

Mentre que és una locució conjuntiva que té valor adversatiu, de contrast:

*Tu tot el dia estàs ajagut al sofà **mentre que** ell no para quiet ni un moment.*

Cal assegurar-se que realment hi ha una idea de contrast, ja que molt sovint es fa servir erròniament en contextos en què simplement hi ha dues accions simultànies.

La forma mentres no és correcta en cap cas.

Un nom per a cada cosa

Caure

Un dels significats de *caure*, segons el diccionari és 'moure's una persona o cosa de dalt a baix pel seu propi pes', però aquest verb té molts sinònims, segons si el que cau és una persona o una cosa, segons des d'on cau i també segons la manera de caure. En les que teniu a continuació destaquem en negreta els sinònims de *caure*.

*El camí resseguia el cingle a mitja alçària i avançava amb cura per no **estimbar-se**.*

*Les pluges han fet **esllavissar** un tros de marge a la dreta de la via.*

*A causa del terratrèmol es van **esfondrar** mitja dotzena de cases.*

*No em puc cordar bé la camisa perquè m'ha **saltat** un botó.*

*La gran roca va **rodolar** fins al fons de la vall.*

I el mes vinent...

Quin sinònim de trencar utilitzaries per completar la frase següent?

El gat ha fet caure el gerro, que s'ha _____.

Núm. 67

Gener
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Generalitat
de Catalunya
Departament
de Cultura

Saps com i on millorar el teu català?
T'ofereim tots els nivells

A classe o des de casa

consulta el web cpnl.cat

CNL del Vallès Oriental